Kansallinen käsittelymaksu vs. EU:n käsittelymaksu

Tullin lausunto eduskunnan talousvaliokunnalle 26.2.2026

Taustaksi:

Verkkokaupan kautta tilattujen tavaroiden määrän kasvu on ollut viime vuosina räjähdysmäisen nopeaa. Kun vielä vuonna 2022 ko. tavaraeriä tuotiin Suomeen alle kaksi miljoonaa, oli tuo luku vuonna 2025 noussut jo yli 55 miljoonaan. Samanaikaisesti Kiinan osuus verkkokauppatuonnissa kasvaa nopeasti mainittujen vuosien vertailulukujen ollessa 33 % ja 98 %. Kolmantena huomiona todettakoon tavarakohtaisen hintojen voimakas lasku; vuonna 2025 keskiarvohinta on pudonnut jo alle 6 euroon. Verkkokaupan tuonnin ilmoitusmäärä on 93,5 % kaikista Suomen Tullin käsittelemistä tuonti-ilmoituksista, mutta koko tuonnin arvosta nämä tuonnit kattavat noin yhden prosentin. Verkkokaupan tuonnin kuormitus Tullille on tästäkin näkökulmasta suhteettoman suuri.

Uusimpana ilmiönä verkkokaupan nopeassa kasvussa Suomen Tullin näkökulmasta on Suomeen tuotavien ja täältä lähimaihin jatkavien tavaraerien määrän kasvu. Näitä lähetyksiä alettiin kuljettamaan merkittäviä määriä syksyllä 2024. Vuonna 2025 Suomen kautta muihin EU-maihin tuotiin yli 14 miljoonaa tavaraerää.

Jos ennen EU:n laajuisen käsittelymaksun voimaantuloa (1.11.2026) aletaan kantamaan kansallisia käsittelymaksuja, Suomessa tai lähimaissa, näillä ratkaisuilla on Tullin arvion mukaan vaikutuksia tavaravirtoihin. Alan isot toimijat ovat varautuneet erilaisiin skenaarioihin.

Yleiset huomiot:

Jäsenmaakohtaiset kansalliset käsittelymaksut eivät ole tulliunionin (EU) toimivuuden näkökulmasta toivottavia, eivätkä mahdollisesti myöskään unionin lainsäädännön mukaisia. Tämän hetken pakettitulvan olosuhteissa kansalliset suunnitelmat ovat kuitenkin ymmärrettäviä; halutaan nopeita ratkaisuja. Jotkin jäsenmaat ovat halunneet myös lisätä painetta komission suuntaan, varmistaakseen unionin tasoisen käsittelymaksun pysymisen luvatussa aikataulussa (periminen alkaisi 1.11.2026)

Jo nyt on kuitenkin kokemusta siitä, että tuonnit siirtyvät kansallisen käsittelymaksun myötä naapurimaihin, mutta tavarat jatkavat sieltä tilaajien kotimaihin. Näin on tapahtunut ainakin Italiassa.

Käsittelymaksulla on tarkoitus kattaa niitä lisäkustannuksia, joita räjähdysmäisesti lisääntyneestä verkkokaupasta aiheutuu tulliviranomaiselle. Tällöin olisi luonnollista, että Tullin kyvykkyyttä realistisen tuontivalvonnan luomiseksi kehitettäisiin, mikä edellyttäisi myös odotettua valvontatasoa vastaavia resursseja.

Tämän hetken tilanne Tullin näkökulmasta, EU:n käsittelymaksun käyttöönoton kynnyksellä:

- Tulli on osaltaan varautunut ja tehnyt suunnitelmat käsittelymaksujen kantamista varten
- EU:n aikataulu unionin laajuiselle käsittelymaksulle on 1.11.2026
- Jotkin jäsenmaat ehdottivat vielä helmikuun alussa käsittelymaksun aikaistamista muutamalla kuukaudella, ajankohtaan1.7.2026 eli samaan päivään kuin uusi 3 euron kiinteän tullin voimaantulo (verkkokauppaostoja koskeva väliaikainen ratkaisu 1.7.2026-1.7.2028)
- Nyttemmin on tullut selväksi, että aika loppuu kesken; EU:n komission lainsäädäntö- ja määrittelytyö on kesken tullinkannon osalta, eikä käsittelymaksua koskevaa tarkemaa säätelyä ole päästy aloittamaan -> 1.11.2026 on arviomme mukaan nopein mahdollinen aikataulu unionitasolla.

Erilaisia skenaarioita mahdollisiin kansallisiin käsittelymaksuihin liittyen:

- Jos joku Suomen lähimaista päättäisi ottaa käyttöön kansallisen käsittelymaksun ennen marraskuun alkua, se aiheuttaisi lisäpaineita tavaramäärien kasvulle Suomessa.
    - Tullin tietojen mukaan Suomen lähimaissa ei tosin olla suunnittelemassa kansallisia käsittelymaksuja.
- Jos taas Suomi ottaisi käyttöön kansallisen käsittelymaksun, se aiheuttaisi lisäpaineita tavaramäärien kasvulle lähimaissa
    - Aika alkaa käymään vähiin tämän ratkaisun kanssa ja vaakakuppi on kallistumassa EU-tason ratkaisuun panostamisen puolelle
    - Lisäksi aikajänteet ovat niin lyhyitä, että kansallisen käsittelymaksun mahdolliset hyödyt jäisivät rajalliseksi
- Jonkun jäsenmaan/ joidenkin jäsenmaiden aloittaessa kansalliset käsittelymaksut kasvaisi paine kantaa käsittelymaksuja muuallakin. Koska kaikki jäsenmaat eivät tähän ryhdy, tavaroille etsitään reitit niistä maista, joissa maksuja ei peritä ja unionin sisäiset kuljetukset lisääntyisivät, mikä lisäisi ympäristön ja järjestelmien kuormitusta

Johtopäätös:

Koko EU:n tasolla yhtä aikaa otettava käsittelymaksu on kokonaisuuden kannalta järkevin. Ratkaisu tukisi sisämarkkinoiden tavoitteita, eikä syntyisi motiivia ”shoppailulle” erilaisia maksuja kantavien jäsenmaiden välillä.